

«حله»؛ کانون جدید گردوغبار!

«حله» نفس نمی‌کشد. ماهیان تالابی مرده‌اند. بی‌آبی طاقت پرندگان را طاق کرده است. «حله» محکوم به مرگ زود هنگام شده. روزگاری ۴۲ هزار هکتار به «حله» اختصاص داشت. تالابی که ابتدا و انتهایش را نمی‌شد در دهستان «انگالی» یافت و امروز خشک‌رودی بیش نیست. دورانی که دهستان «انگالی» هزارگاهی شاهد گم‌شدن محلی‌ها بود در تالاب.

به گزارش سایت خبری پرسون، حقایق راه نجات «حله» است از مرگی که در کمینش نشسته. حقایق‌ای به نام محیط‌زیست و به کام آب منطقه‌ای. هزاران زیست‌مند در انتهای رودخانه چشم دوخته‌اند، به آب اما بی‌نتیجه.

آبی که باید زندگی ببخشد، اما به پشتوانه مجوزهای قانونی و غیرقانونی برداشت می‌شود. حیف‌ومیل آب تالاب را به خشکی نشانده تا از نیازش به لایروبی بگوید.

تغییرات اقلیمی سال‌هاست موجودیت تالاب را تهدید می‌کند. تغییراتی که باعث مرگ ۸۰ درصد محدوده تالابی شده است. دیگر خبری هم از گونه‌های جانوری سال‌های دور نیست. پرندگان بومی و مهاجر هم در معرض انقراض‌اند. تالاب یعنی ادامه نبض زندگی و معیشت اهالی که همسایه‌اند. ادامه نبض ثبات اقلیمی و زیستی هم به تالاب‌ها چشم دوخته. مرگ تالاب‌ها یعنی مرگ یک چرخه از حیات.

«حله» منطقه حفاظت‌شده؛ به سال ۱۳۵۵

سال ۱۳۵۵ بود که منطقه حله با ۴۴ هزار و ۷۸۳ هکتار مساحت، حفاظت‌شده اعلام شد. نزدیک به ۵۰ درصد حله را اکوسیستم‌های تالابی با تنوعی از سواحل گلی جزرومدی، سواحل ماسه‌ای، خورهای کم‌عمق تشکیل می‌دهد. تا یک دهه پیش منطقه حفاظت‌شده حله رویشگاه‌های طبیعی بسیاری به خود می‌دید.

سالیکورنیا، نخل مرداب، پیازین، گزنه پالویی و ... سال‌هاست تالاب «حله» را زینت بخشیده‌اند. گز و بیشه‌زارها هم بخشی از طبیعت زیبای این تالاب‌اند. «حله» یک رودخانه یا تالاب نیست؛ «حله» یعنی اهمیت زیست‌محیطی. تالابی که پناهگاه امنی است برای پرندگان مهاجر. درناها، حواصیل، غاز، دراج، شاهین، چوب‌پا، مرغابی، چنگر، قمری، گاچپرو، پرستو، ترن، حمامی، بط و هفت‌رنگ برای رسیدن به مناطق گرمسیری پناه‌شان «حله» است.

خردل، کوکر، فلامینگو، کبوتر چاهی، هوبره، لک‌لک و انواع بازها هم به این پناهگاه امید بسته‌اند برای مهاجرت. «حله» باب میل گرازها، کفتار، گرگ، خرگوش، سمور، شغال و روباه هم هست. اینها همه یعنی هزاران زندگی و زدن نبض محیط‌زیست.

حفاظت بی‌قید و شرط رسالت سازمان محیط‌زیست است؛ صدافسوس که کوتاهی پشت کوتاهی است. «تالاب حله یکی از مناطق مهم اکولوژیک و بوم‌ساز استان بوشهر است. این تالاب با ۴۲ هزار و ۷۰۸ هکتار مساحت یکی از زیباترین مناظر طبیعی سواحل جنوبی کشور را در کنار خلیج فارس تشکیل می‌دهد. ۲۰ هزار هکتار از منطقه حفاظت‌شده تالابی بوده است.»

«حله» یعنی سلامت محیط‌زیست

سدها بلای جان «حله» شدند و خشکسالی به آن دامن زد. سد رئیسعلی دلواری و دالکی راه ورود آب به تالاب را می‌بندند. خشکسالی و داغی هوا هم آب باقیمانده تالاب را تبخیر می‌کند تا تن «حله» زخم بردارد. آتش‌سوزی‌های پی‌درپی جنگل‌های اطراف تالاب هم هست.

«راضیه اشعثی» از نیاز به بازنگری تقسیم آب‌بند بصری بر سر دوشاخ انتهای رودخانه می‌گوید. «می‌دانیم حریم رودخانه در حوزه وزارت نیرو است. وزارتخانه‌ای که موظف به تصحیح و ترمیم مسیرهای آبی است.»

به باور این مدرس دانشگاه اما حفاظت بی‌قید و شرط رسالت سازمان محیط‌زیست است؛ صدافسوس که کوتاهی پشت کوتاهی است. «تالاب حله یکی از مناطق مهم اکولوژیک و بوم‌ساز استان بوشهر است. این تالاب با ۴۲ هزار و ۷۰۸ هکتار مساحت یکی از زیباترین مناظر طبیعی سواحل جنوبی کشور را در کنار خلیج فارس تشکیل می‌دهد. ۲۰ هزار هکتار از منطقه حفاظت‌شده تالابی بوده است.»

«حله» یعنی مخزن غذا برای ماندگاری پرندگان و آبزیان. یعنی پتانسیل خوبی برای استخرهای پرورش ماهی و میگو. تعدیل آب‌وهوا، تلطیف هوا و افزایش تولیدات دامی هم از مزایای دیگر این «حله» است برای منطقه. «این تالاب مکان مناسبی است برای مطالعه و تحقیقات زمین‌شناسی، کنترل سیلاب و رسوبات رودخانه، تامین گیاهان دارویی، غذایی و صنعتی.» «حله» یعنی کاهش بار آلودگی بیولوژیکی و شیمیایی، تثبیت و جلوگیری از فرسایش خاک و کویری‌شدن، تامین سفره‌های آب زیرزمینی.

۲۵۰ میلی‌متر میانگین بارندگی‌های استان بوشهر است. هرچند گزارش‌های اداره کل هواشناسی و شرکت آب منطقه‌ای استان بوشهر خبرهای خوشی ندارد. آمارهایی که از ۳۰۰ میلی‌متر بارندگی طی سال آبی جاری خبر می‌دهند. اگرچه این میزان بارندگی باعث پربارشدن گندمزارها و پرآب‌شدن رودخانه‌ها شده است. «به علت آثار عمیق منفی خشکسالی‌های پی‌درپی سال‌های گذشته بر منابع آبی این استان هنوز سفره‌های زیرزمینی از حالت بحرانی خارج نشده‌اند.»

بارندگی‌هایی که کمتر از نیمی از کسری مخازن آب‌های زیرزمینی را تامین کرده‌اند. شاید برای همین در اجرای طرح‌های احیا، تعادل‌بخشی و جلوگیری از اضافه‌برداشت از چاه‌های مجاز باید حساسیت داشت. اگرچه در این میان توقف برداشت از آب چاه‌های غیرمجاز اهمیت مضاعفی می‌یابد.

قوانین از تامین حقایق از آب رهاشده سد رئیسعلی دلواری می‌گویند، اگرچه بخشی هم از طریق جرزومد دریا تامین می‌شود. به گفته «اشعثی» ۵۵ میلیون مترمکعب آبی که سالانه باید از سد رئیسعلی دلواری وارد تالاب حله شود، تامین نمی‌شود. «اگر آبی به رودخانه حله وارد می‌شود یا از شاخه دالکی است که بسیار بی‌کیفیت است یا از زه‌آب کشاورزی است.»

به باور این کارشناس محیط‌زیست شرکت آب منطقه‌ای باید اجازه کشت بیشتر در مناطق بالادست را ندهد تا آب مناطق پایین‌دست تامین شود. «در ۵ یا ۶ سال اخیر به دلیل نبود حقایق تالاب و همین‌طور تحت‌تاثیر خشکسالی‌های اخیر، وضعیت تالاب حله به شدت بحرانی است.»

راه نجات «حله» رهاشدن حقایق تالاب است. اگرچه نظارت آب منطقه‌ای بر پمپ‌ها و بهره‌برداری‌های غیرمجاز در مسیر رودخانه حله هم باید به کمک بیاید. لایروبی شاخه جنوبی رود «حله» و اصلاح بند بصری هم از کارهایی است که باید انجام شود. جوامع محلی هم‌جوار شاخه شمالی و جنوبی رودخانه هم باید همکاری کنند تا مبادا عواقب خشکی تالاب دامنگیرشان شود.

وضعیت تالاب حله به شدت بحرانی است تحویل حقایق در ورودی تالاب

زندگی بر وفق مراد بخش آب شور تالاب «حله» است؛ بخشی که از دریا آبیگیری می‌شود. و اما بخش آب شیرین «حله» که تامین حقایق‌اش چشم دوخته به رودخانه. حقایق‌ای که سال‌هاست محل اختلاف وزارت نیرو و محیط‌زیست است؛ ۵۵ میلیون مترمکعب. به گفته مدیرکل محیط‌زیست بوشهر، وزارت نیرو حتی سیلاب‌هایی را که وارد رودخانه می‌شود هم جزو حقایق محاسبه می‌کند. مسأله‌ای که سازمان محیط‌زیست به آن اعتراض دارد. «حقایق تعیین‌شده جدا از سیلاب‌ها و بارندگی‌های منطقه محاسبه شده است. ۵۵ میلیون مترمکعب حقایق موردنیاز تالاب است برای حیات.»

به گفته فرهاد قلی‌نژاد وزارت نیرو میزان رهاسازی‌شده از سد را هم جزو حقایق محاسبه می‌کند. آب رهاشده تا رسیدن به تالاب باید مسیر ۱۰۰ کیلومتری را طی کند؛ مسیری مملو از پمپ‌های غیرمجاز. «ما خواهان این هستیم که آب در ورودی تالاب تحویل محیط‌زیست شود.»

به باور قلی‌نژاد مدیریت حوزه آبخیز و آبریز در همه رودخانه‌ها به عهده وزارت نیرو است، نه محیط‌زیست. «ما نمی‌توانیم با کشت و برداشت غیرمجاز آب برخورد کنیم.»

تامین‌نشدن حقایق «حله» یعنی کانون جدید گردوغبار

امسال حال «حله» خوب نیست. تغییراتی در مسیر رودخانه و عدم نظارت وزارت نیرو به این حال بدی دامن زده. رودخانه «حله» وقتی به انتها می‌رسد دو شاخه می‌شود؛ یکی به سمت شمال و دیگری جنوب. به گفته مدیرکل محیط‌زیست بوشهر آبی که از شاخه شمالی به تالاب می‌رسد، تاثیری در تالاب آب‌شیرین ندارد. «این آب اغلب بخار می‌شود. شاخه جنوبی باید جریان بیابد.»

به گفته قلی‌نژاد منطقه‌ای به نام بندبصری نیاز به احداث سازه‌های تقسیم آب دارد. «سازمان آب منطقه اعلام کرده پیمانکار آماده شروع به کار در این منطقه است.» بخش شیرین «حله» هر سال شاهد خشک‌شدن بخش وسیعی از تالاب است. خشک‌شدنی که خسارات جبران‌ناپذیری بر تنوع‌زیستی منطقه وارد می‌کند. «خشک‌شدن تالاب باعث شده منطقه به کانون گردوغبار تبدیل شود. بوشهر، گناوه، برازجان و شهرهای اطراف درگیر آلودگی‌های ناشی از این گردوغبار هستند.»

مطالبه حقایق «حله» در دستور کار سازمان محیط‌زیست است. مطالبه‌ای که بعد از جلسات متعدد از حل‌اختلاف استانداری سردرآورده تا رأیی برایش صادر شود. «رأی صادره بر تامین سریع حقایق تاکید دارد. طی چند روز آینده به وزارت نیرو مهلت داده‌ایم. عدم توجه وزارت نیرو بی‌شک باعث می‌شود خسارات وارده بر تالاب از این وزارتخانه مطالبه شود. اگرچه موضوع از مراجع قضائی دنبال خواهد شد.»

منبع: روزنامه شهروند